

TEHNOLOGIILE INFORMAȚIONALE ÎN ACTIVITATEA
BIBLIOTECILOR – IMPERATIVUL SUPRAVIEȚUIRII

Veronica BORȘ,
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Rezumat: Autorul evidențiază importanța tehnologiilor informaționale în activitatea bibliotecilor, ca principalele priorități strategice ale Anului biblioteconomic 2021 în RM. Articolul relevă inițiativele cheie fundamentate prin: identificarea posibilităților de dotare a bibliotecilor cu TIC; dezvoltarea parteneriatelor; reorientarea activităților de advocacy în vederea dotării bibliotecilor cu TIC; consolidarea tendințelor digitale; diversificarea ofertelor digitale ale bibliotecilor.

Cuvinte-cheie: Tehnologii informaționale, tendințe digitale, advocacy, dezvoltarea parteneriatelor, dotări cu TIC.

Abstract: The author highlights the importance of the information technology in the library activity as the strategic priority of the Librarianship Year 2021 in the Republic of Moldova. The article reveals key initiatives centred on: identifying the possibilities of supplying the libraries with IT equipment, development of partnerships, libraries advocacy activities focused on providing IT equipment & databases, knowledge of digital tendencies, diversification of the digital offer of the libraries.

Keywords: Informational technologies, digital tendencies, advocacy, partnership development, providing IT equipment and databases.

Bibliotecile se confruntă cu un șir de provocări și tendințe, atât la nivel național, cât și la nivel regional și global, care vor avea consecințe semnificative în următoarele decenii. Incertitudinea și imprevizibilitatea sunt în creștere și, prin urmare, urmează să aplicăm noi paradigme de dezvoltare.

Viteza progresului tehnologic schimbă complet relațiile sociale, generând noi oportunități de dezvoltare, dar în același timp tehnologiile informaționale se dezvoltă mai rapid decât capacitatea societății de a se adapta la acestea, creând un șir de provocări pe termen lung.

Conform conceptului, edificării societății informaționale în RM, bibliotecile, de rând

cu muzeele și arhivele, sunt considerate ca deținătoare a resurselor informaționale naționale și, respectiv, trebuie să contribuie la dezvoltarea acestora.

Bibliotecile ca parte componentă și a Programului național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020, în această sferă printre cele mai importante pot fi menționate: dotarea bibliotecilor publice cu echipament și tehnologii pentru accesarea informațiilor, crearea punctelor de acces public la internet, crearea conținuturilor digitale integrate la nivel național și european, extinderea proiectului SIBIMOL, crearea Bibliotecii Naționale Digitale [4].

La începutul anului 2011 efectuându-se un studiu, din cele 1383 de biblioteci

publice care activau în Republica Moldova, doar 17,2 % (238) erau dotate cu computere, la Internet fiind conectate 10,8% (149) din numărul total de biblioteci, sau 62,6% din numărul bibliotecilor dotate cu computere.

Doar 3,4% (47) de biblioteci publice dispuneau de pagina web, iar diferența dintre nivelul de informatizare a bibliotecilor din spațiul rural față de cele din spațiul urban este alarmantă. Astfel, din cele 1218 biblioteci publice de la sate, doar 142 (11,6%) dispuneau de un calculator, doar 5,5% (67) beneficiau de conexiune Internet și doar 12 (1%) au pagina web.

Datele statistice la finele anului 2019 arată, că în Republica Moldova activează 2.674 de biblioteci, din care 1811 (64%) sunt dotate cu calculatoare, iar 1621 (57 %) sunt conectate la Internet. Din numărul total al bibliotecilor din R.M., doar 145 (5,8%) dețin pagina web sau bloguri.

Numărul documentelor electronice deținute de către biblioteci la finele anului 2019 a ajuns la 3.693.904 unități, iar cataloage electronice create și dezvoltate în biblioteci – 20 (1,3%) [1].

Bibliotecile școlare din păcate sunt cele mai slab dotate cu tehnică și respectiv conectate la Internet. Încă 863 de biblioteci au nevoie stringentă pentru dotare cu echipamente TIC. Din păcate nici o bibliotecă publică teritorială (în afară de mun. Chișinău) sau bibliotecă școlară din Republica Moldova nu dispune de soft specializat de bibliotecă.

Totodată, transpunerea pe suport digital a colecțiilor de carte, cât și crearea conținuturilor digitale pentru multe biblioteci publice teritoriale este un imperativ de vis. Și pentru bibliotecile naționale și

universitare este un proces de durată, care din motive financiare și umane procesul decurge foarte lent. Deși există numeroase provocări în dezvoltare, sunt și numeroase oportunități care pot fi și trebuie valorificate.

Pentru dezvoltarea priorităților profesionale pentru anul 2021, au fost fundamentate pe tendințele domeniului biblioteconomiei și științelor informării la nivel internațional, politicile promovate de organizații de profil internațional: declarații și inițiative IFLA, CENL etc. Declarația *Tehnologii digitale și dezvoltare socială: avem nevoie de eforturi semnificative de incluziune* [2], concentrându-se pe rolul tehnologiilor digitale, subliniază necesitatea de a oferi tuturor conexiune, colecții și încredere pentru a utiliza internetul în mod eficient. Contribuția IFLA subliniază necesitatea de a depune eforturi mai mari pentru a oferi tuturor oportunitatea de a ajunge online, inclusiv prin soluții de acces public; investiții mai mari în furnizarea de competențe și asistență, în special pentru noii utilizatori de internet, bazându-se pe potențialul bibliotecilor de ai ajuta; disponibilitate mai mare a conținutului relevant pentru a vă asigura că persoanele care intră online, găsesc informații care îi ajută.

Inițiativele IFLA (*Fiecare comunitate conectată: un îndemn la acțiune, un angajament de implicare și Bibliotecile pot face diferență*), solicită guvernelor să acționeze în sprijinul investițiilor în biblioteci; abordează problemele cheie a timpului nostru – decalajul digital reprezintă angajamentul de a face tot ce stă în putință pentru promovarea

Anul de referință	Nr. total de biblioteci	Nr. de biblioteci care dețin calculatoare	Nr. de biblioteci conectate la Internet	Nr. de biblioteci ce dispun pag. web/bloguri	Nr. de doc. electronice	Nr. personal de informaticieni (ingineri, programatori, administratori)
2016	2.790	1042	894	104	27017594	64
2017	2.720	1698	1.533	155	27096774	70
2018	2.690	1774	1566	145	27165944	58
2019	2.674	1.811	1.621	145	3.693.904	69

incluziunii digitale. Pandemia COVID-19 a transformat decalajul digital dintr-o jenă într-un dezastru în creștere, iar milioane de oameni sunt separați de serviciile și oportunitățile care îi pot ajuta să învețe, să câștige și să prospere [3].

Dezvoltarea priorităților profesionale pentru anul 2021, au fost fundamentate pe tendințele domeniului biblioteconomiei și științelor informării la nivel național, prin: Programul național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020; Strategia Națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”; Programul „Crearea, dezvoltarea și valorificarea conținutului digital din Republica Moldova”; Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”

În aceste documente sunt concentrate viziunile pe dimensiunea dezvoltării infrastructurii de comunicații electronice, dezvoltării conținutului digital și a serviciilor, educației TIC, consolidării încrederii și siguranței în spațiul virtual, astăzi simțim necesitatea unei analize serioase pentru a optimiza nivelul dotării bibliotecilor cu tehnologii informaționale cât și implementarea lor în activitățile bibliotecarilor.

Inițiativele cheie pentru 2021:

▪ Identificarea posibilităților de dotare a bibliotecilor cu TIC

Bibliotecile publice mai mult decât orice altă instituție culturală pentru a depăși decalajul digital, au menirea de a promova alfabetizarea digitală și încurajarea incluziunii digitale. Cu toate acestea, bibliotecile publice sunt cel mai puțin finanțate pentru alfabetizarea digitală și incluziune digitală, precum și excluse din procesele decizionale legate de politica din acest domeniu. Desigur bibliotecile în continuare își exercită această funcție, deși au bugete reduse, sau chiar nu au deloc.

În timp ce bibliotecile publice sunt practic unicele care asigură incluziunea digitală, ele sunt lipsite de finanțări. Această situație impune bibliotecile publice să reorienteze activitățile, să întreprindă acțiuni de creare a noi servicii și mai puține resurse pentru a satisface aceste cereri și așteptări.

Pentru crearea de resurse digitale bibliotecile sunt nevoite să caute surse de finanțare: finanțarea din partea administrațiilor publice/finanțatori; proiecte și programe naționale și internaționale; proiecte de dezvoltare inițiate de comunitate (sunt mai eficiente atunci când se bazează pe resursele existente și pe instituțiile locale pe care oamenii le cunosc și în care au încredere, cum sunt bibliotecile publice).

▪ Dezvoltarea parteneriatelor

Cu suportul partenerilor internaționali, naționali și locali din sectorul public, privat și non-profit, bibliotecile pot crea și oferi servicii noi cu caracter educațional, social, cultural și economic, orientate și ajustate la necesitățile comunității, astfel transformându-se în centre comunitare vibrante și asigurând îmbunătățirea calității vieții în întreaga țară.

Crearea de parteneriate noi oferă avantaje de utilizare a noi resurse informaționale; oferirea de servicii noi utilizatorilor fideli; îmbogățirea portofoliului de servicii a bibliotecilor; căpătarea de noi competențe și cunoștințe; oportunități noi de marketing, networking și promovare a serviciilor bibliotecii.

La fel este posibilitatea de a solicita finanțări suplimentare de la donatori pentru a implementa servicii noi, pentru acces și utilizare a bazelor de date, echipamente și tehnologii de acces la resursele informaționale ale bibliotecilor.

Un exemplu elocvent este parteneriatul între bibliotecile publice (programul Novateca) și Orange, lansând cel mai grandios proiect de coding din Moldova, care a invitat 1500 de copii și părinți să descopere o nouă lume digitală la atelierele #SuperCoders.

Bibliotecile, astăzi pot să-și impună prezența și să facă parteneriate în diverse domenii, incluzând sănătatea, agricultura, angajamentul civic, educația, alfabetizarea informațională, câmpul forței de muncă etc. Împreună cu partenerii lor, bibliotecile vin să convingă decidenții și membrii comunității că pot servi ca centre importante pentru schimbările sociale și economice care se produc constant. Bibliotecile pot ajuta organele administrative de toate

nivelurile să-și realizeze obiectivele privind dezvoltarea comunității.

▪ **Reorientarea activităților de advocacy în vederea dotării bibliotecilor cu TIC**

Fiecare bibliotecă trebuie să fie pregătită să facă lobby pro bibliotecă, să-și pledeze cauza în orice moment, când o cere situația. Datele statistice comparative, indicatorii de performanță și infograficele, corecte, actualizate și relevante, pot ajuta foarte mult mesajul pro bibliotecă.

Pentru optimizarea și dezvoltarea serviciilor furnizate de bibliotecă este prioritar să dezvoltăm colecții pe suport electronic, să extindem prezența bibliotecii în mediul on-line, să ne implicăm în dezvoltarea competențelor informaționale ale utilizatorilor, astfel încât aceștia să devină autonomi și să ajungă rapid la cele mai adecvate surse de informare.

▪ **Consolidarea tendințelor digitale**

Pentru a-și atinge obiectivele, bibliotecile promovează incluziunea digitală în diferite moduri semnificative:

- oferind acces gratuit la tehnologiile de acces public (hardware, software, conectivitate la internet de mare viteză) în comunitățile lor;

- oferind acces la conținut digital;

- prin furnizarea de servicii de alfabetizare digitale, care ajută persoanele să navigheze, să înțeleagă, să evalueze și să creeze conținut digital;

- prin furnizarea de programe și servicii în jurul unor domenii cheie ale comunității, cum ar fi: *sănătatea și bunăstarea, educația, ocuparea forței de muncă.*

▪ **Diversificarea ofertelor digitale ale bibliotecilor**

Noile media digitale prezintă unele caracteristici specifice, diferite de cele ale media tradiționale. Modernizarea tehnologiilor, inovațiile aduse de rețelele de socializare oferă posibilitatea de a multiplica și diversifica oportunitățile bibliotecare. Crearea noilor medii de comunicare, extind posibilitățile de acces la documente, contribuie la diversificarea ofertelor informaționale ale bibliotecilor. Relația virtuală bibliotecă – utilizator presupune comunicare rapidă și eficientă, care ajută să mărim numărul de vizualizări, prieteni, followers (adepti), fani și implicit, mai mult trafic pe site-ul bibliotecilor. Pentru promovarea ofertelor informaționale, bibliotecile utilizează: Facebook, YouTube, Flickr, Scribd, Twitter, Instagram, LinkedIn, Google+ Blogster etc.

Bibliotecile și-au continuat diversificarea, sunt utilizatori ai platformelor educaționale on-line, programelor de editare, de creare a infograficelor: Zoom, Google Meet, Canva, Fotojet, LearningApps, PhotoPeach, Animoto Voki sau Blabberize, PictoChart, StoryJumper, PowToon, etc.

Tehnologiile informaționale și de comunicare facilitează, în primul rând, accesul rapid și eficient la informație, oferă oportunități de învățare și servesc drept instrumente-suport în cooperarea internațională. Mediile sociale au creat un format nou de comunicare iar bibliotecă pentru a supraviețui va continua să fie o rețea de socializare locală care va conecta persoane în jurul colecțiilor sale.

Referințe bibliografice:

1. BORȘ, Veronica. Crearea, dezvoltarea și valorificarea conținutului digital în instituțiile infodocumentare din Republica Moldova. In: Magazin bibliologic. 2020, nr. 3/4, pp. 104-112. ISSN 1857-1476
2. DIGITAL Technologies and Social Development: We Need Meaningful Inclusion Efforts [on-line]. [citată 25 februarie 2021]. Disponibil: <https://www.ifla.org/node/93415>
3. EVERY Community Connected: A Call to Action, a Pledge to Engage [on-line]. [citată 25 februarie 2021]. Disponibil: <https://www.ifla.org/node/93389>
4. PROGRAMUL național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020. [citată 25 februarie 2021]. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Hotarire_cu_privire_la_Programul_national_de_informatizare_a_sferei_culturii_pentru_anii_2012-2020.pdf